

УДК 332.8

ДИНАМІКА ЗАБОРГОВАНOSTІ НАСЕЛЕННЯМ В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Корнєєв М.Є., асистент кафедри «Економіка і фінанси», Автомобільно-дорожній інститут ДВНЗ «ДонНТУ», м. Горлівка

Корнєєв М. Є. Динаміка заборгованості населенням в галузі житлово-комунального господарства.

Сучасний стан та галузі житлово- комунального господарства України є доволі складним та потребує впровадження більш ефективних реформ. Одна з проблем цієї галузі є зношеність основних фондів, відсутність інвестицій нестача фінансових ресурсів та заборгованість населення за надані комунальні послуги. В роботі проведено аналіз останніх публікацій за цією тематикою. Визначено стан житлово- комунального господарства та основні проблеми розвитку. Наведено дані про рівень оплати комунальних послуг за регіонами України. В роботі проаналізована динаміка рівня оплати комунальних послуг за період з січня 2012 року по січень 2013 року. Проведено перерахунок заборгованостей, за надані комунальні послуги, на одного мешканця по регіонах України. Проаналізовано відношення середнього рівня доходів за регіонами країни та середнім боргом за комунальні послуги на одну людину. Так як рівень доходів частини населення України є незначним, а тарифи на послуги житлово- комунального господарства мають тенденції до зростання наведено дані, щодо надання субсидій малозабезпеченим громадянам. Проаналізована можливість наявності залежності середнього рівня заборгованості від середнього доходу на одного мешканця. Для покращення функціонування галузі запропоновано проведення досліджень впливу на ефективність функціонування підприємств галузі різноманітних факторів, а саме: різних організаційно-правових форм діяльності підприємств; правових умов для активного залучення приватного сектору через укладання договорів на управління, оренду, концесію та інше.

Корнєєв М. Е. Динамика задолженности населением в сфере жилищно-коммунального хозяйства.

Современное состояние жилищно-коммунального хозяйства Украины является весьма сложным и нуждается в проведении более эффективных реформ. Одна из проблем этой отрасли является изношенность основных фондов, отсутствие инвестиций, недостаток финансовых ресурсов и задолженность населения за предоставленные коммунальные услуги. В работе проведён анализ последних публикаций по этой тематике. Определено состояние жилищно-коммунального хозяйства и основные проблемы развития. Приведены данные по дебиторской и кредиторской задолженности. Приведены данные об уровне оплаты коммунальных услуг по регионам Украины. В работе проанализирована динамика уровня оплаты коммунальных услуг за период с января 2012 года по январь 2013 года. Проведен перерасчет задолженностей, за предоставленные коммунальные услуги, на одного жителя по регионам Украины. Проанализировано отношение среднего уровня доходов по регионам страны и средним долгом за коммунальные услуги на одного человека. Так как уровень доходов части населения Украины является незначительным, а тарифы на услуги жилищно-коммунального хозяйства имеют тенденции к росту, приведен данные, относительно предоставления субсидий малообеспеченным гражданам. Проанализированная возможность наличия зависимости среднего уровня задолженности от среднего дохода на одного жителя. Для улучшения функционирования отрасли предложено проведение исследований влияния на эффективность функционирования предприятий ЖКХ разнообразных факторов, а именно: разных организационно-правовых форм деятельности предприятий; правовых условий для активного привлечения частного сектора путём составления договоров на управление, аренду, концессию и прочее.

Korneev M. Dynamics of public indebtedness in the utility services.

Current state of utility services of Ukraine is very complex and needs realization more effective reforms. One of the problems in this field is depreciation of fixed assets, lack of investments and financial resources, high level of non-payments from the consumers for provided services. In the article analyzes of recent publications on this topic was done. The state of utility services and its basic development problems are defined. The data of the payment level for utility services in Ukrainian regions is indicated. In this article changes in the level of public services payments for the period from January, 2012 to January, 2013 are analyzed. The reference of the average income level of the country's regions and the average debt for public services per person were analyzed. As the level of income of one of the Ukraine's population segments is insignificant and tariff rates utility services tend to increase, the data on the provision of subsidies to lower-income citizens is specified. The possibility of dependence of the average level of indebtedness from the average income per capita is analyzed. For better functioning improvement of the industry the research of the impact on the functioning of the housing and communal services of various factors is proposed, namely, different legal forms of enterprises, legal conditions for the active involvement of the private sector by settling management contracts, leases, concessions, etc.

Постановка проблеми. В Україні на даний момент актуальним є вирішення проблем житлово-комунального господарства. Комунальним підприємствам необхідні значні капіталовкладення, але їх можливість доступу до фінансових ресурсів дуже обмежена. Разом з тим держава й територіальні громади не в змозі відповідним чином підтримувати належний рівень функціонування об'єктів комунальної інфраструктури, насамперед через нестачу бюджетних коштів. Тому виникає необхідність залучення приватного капіталу на ринкових умовах, у зв'язку з цим галузь житлово-комунального господарства потребує виникнення нових механізмів стимулювання інвестиційної діяльності та ефективної системи її ресурсного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Першочергове значення для підприємств ЖКГ є достатнє забезпечення фінансовими ресурсами. Економічні проблеми функціонування житлово-комунальної галузі з різних аспектів вивчалися такими вченими як Полюянов В.П., Куденко Г.О. Забаштанський М.М., Інговатова В.О., Інякин В.Н., Онищук Г.І., Чиж В.І. та інші.

Метою статті є дослідження рівня оплати населенням комунальних послуг, аналіз негативних аспектів функціонування підприємств житлово-комунальної галузі та визначення шляхів подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка житлово-комунального господарства України знаходиться не в найкращому стані та має чітко виражений витратний характер, який не змінюється з часів адміністративно-планової економіки [1]. Основними ознаками цього стану є: відсутність у підприємств ЖКГ стимулів до зменшення витрат матеріальних ресурсів та їх ефективного використання; недостатня якість обслуговування споживачів послуг; неефективна кадрова політика, що проявляється у низькій продуктивності праці працівників; недостатня ефективність методів державного управління житлово-комунальним господарством; відсутність стимулювання інвестиційної діяльності; недосконала тарифна політика, при цьому мають місце численні порушення при формуванні тарифів.

За останні роки через неадекватне співвідношення темпів зростання інфляції і рівня доходів населення, фінансовий стан підприємств галузі залишається незадовільним. Через це спостерігається прискорена фізична зношувальність основних фондів та зниження якості комунальних послуг.

Дебіторська заборгованість всього по ЖКГ станом на 1 лютого 2012 року разом по Україні складає 14092,4 млн. грн., а станом на 1 січня 2012 р. - 13543,3. Приріст з початку року склав 4,1%, а Приріст Кредиторської заборгованості склав 4,4% за той самий період [2].

З початку 2012 р. збитки галузі житлово-комунального господарства (ЖКГ) склали 2,5 млрд. грн., з яких збитки сфери теплоенергетики склали 1,7 млрд. грн. [3]. У січні – вересні 2012р. населенням країни сплачено за житлово-комунальні послуги 28,0 млрд. грн. (103,8% нарахованих за цей період сум). Однак, до так званої переплати, треба віднести сплату заборгованостей за попередні періоди, що в співвідношенні нарахованих сум, за конкретний період, та рівня оплати, має вигляд значної переплати за надані послуги. Так само треба враховувати сезонність певних послуг ЖКГ, та їх вартість.

Серед регіонів найвищий рівень оплати за житлово-комунальні послуги спостерігався у Закарпатській, Сумській, Кіровоградській та Вінницькій областях (112,7–108,2%), найнижчий – у м. Севастополі, Волинській області та м. Києві (97,8–99,9%) [4]. Показники наведені без урахування електроенергії, у відношенні рівня оплати до нарахованої суми.

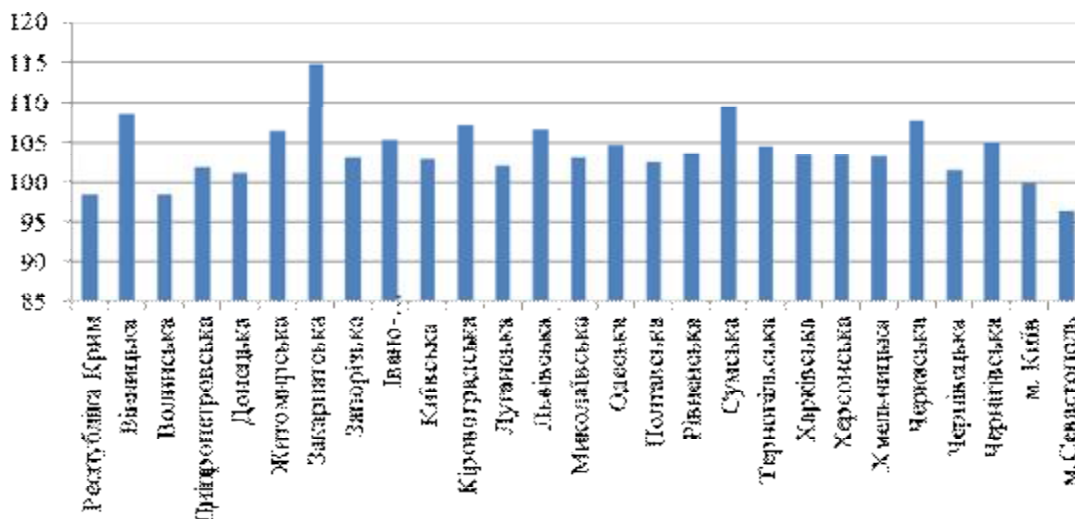

Рис. 1. Рівень оплати населенням на липень 2012 з початку року у відсотках по регіонах України

На рис. 2 наведено стан оплати населенням житлово-комунальних послуг у млн. грн. за період з січня 2012 по січень 2013 року.

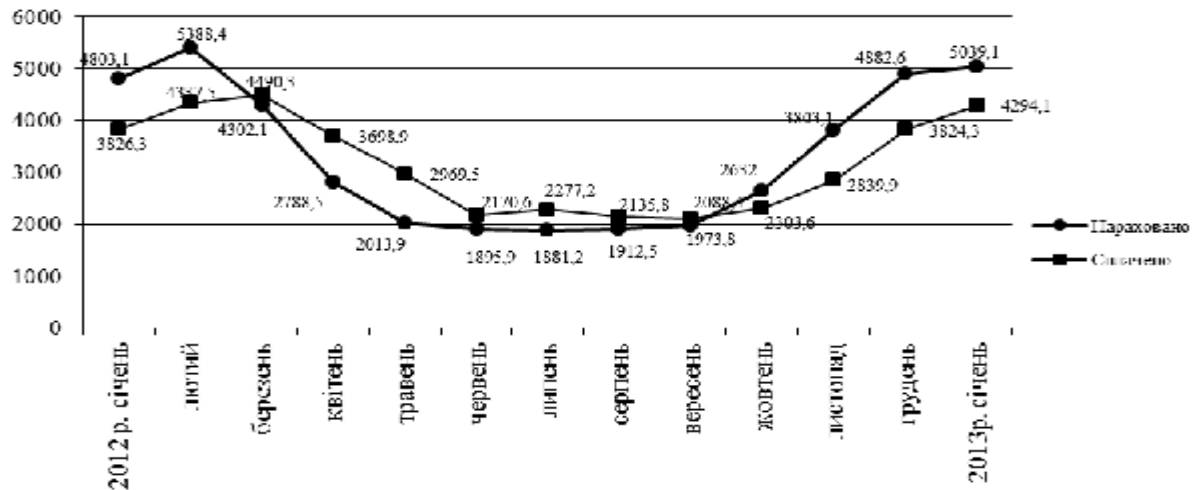

Рис. 2. Стан оплати населенням житлово-комунальних послуг (млн. грн.)

Аналізуючи заборгованість з оплати послуг ЖКГ необхідно враховувати чисельність різних регіонів країни. На рисунку 3 наведений графік заборгованості на вересень 2012 року у перерахунку на одну особу.

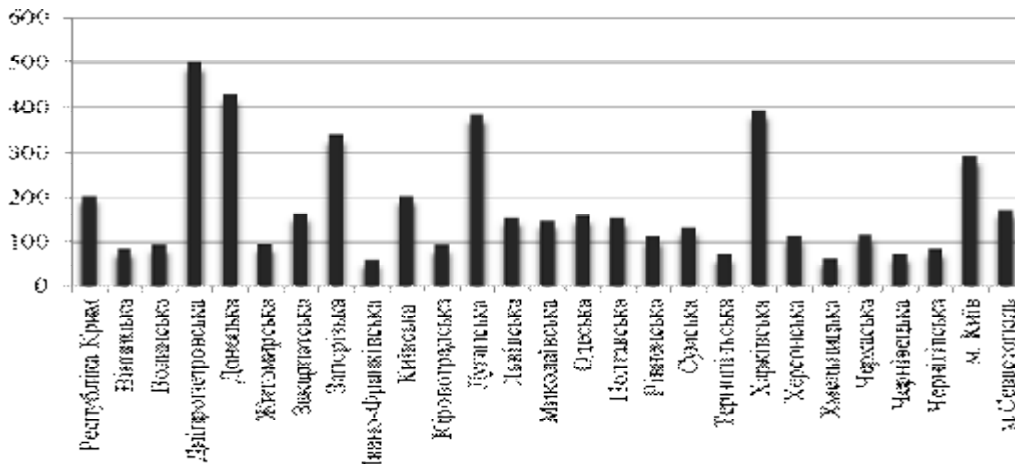

Рис. 3. Заборгованість з оплати послуг ЖКГ у перерахунку на одну особу (грн./люд.)

Так як рівень доходів частини населення України є незначним, а тарифи на послуги ЖКГ мають тенденції до зростання, діють системи соціального захисту населення, особливо малозабезпечених громадян. У листопаді 2012 року кількість сімей-учасників Програми житлових субсидій, які одержували субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, становила 6,4% від загальної кількості сімей України. Серед регіонів найбільша питома вага сімей, які отримували субсидії, у Сумській та Кіровоградській областях (16,0% та 10,6% відповідно), а найменша – у м. Севастополі, Закарпатській та Одеській областях (2,0 – 3,1%) [5]. Середній розмір призначеної субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг на одну сім'ю у листопаді 2012 року зменшився у порівнянні з відповідним періодом минулого року на 0,8% і становив 192,2 грн. Серед регіонів найбільший розмір спостерігався у Закарпатській та Івано-Франківській областях (286,1 грн. та 280,9 грн. відповідно), найменший – у м. Севастополі (55,8 грн.)

На рис. 4 наведено порівняння рівня доходу на одного мешканця [6] та рівнем заборгованості населенням за надані комунальні послуги по регіонах України на кінець першої половини 2012 року [7]. Данні приведені у відсотках, за сто відсотків приймали найменший показник (середня заборгованість у Івано-Франківській області на одну людину 59,72 грн., та середній дохід на одну людину у Чернівецькій області - 3851,5 грн.).

Згідно даних рис. 4 проаналізована можливість наявності залежності середнього рівня заборгованості від середнього доходу на одного мешканця. Однак проведення кореляційного аналізу не підтвердило присутність такої залежності.

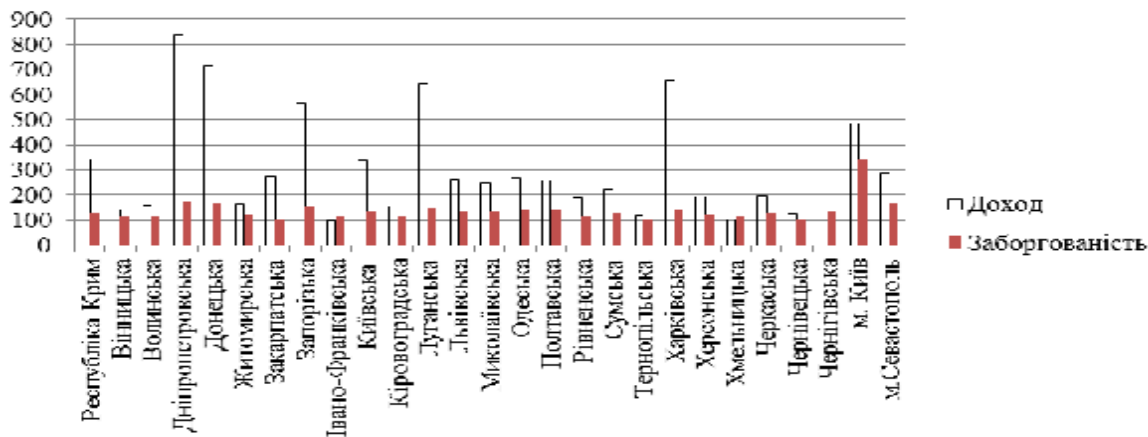

Рис. 4. Показники середнього доходу та заборгованості за комунальні послуги на одного мешканця у відсотках

Висновки. Отже, заборгованість населення за комунальні послуги не залежить від середнього рівня доходів, що дає підстави вважати, що мають місце інші фактори, пошук яких повинен бути метою подальших досліджень.

Таким чином можна зазначити, що однією з основних проблем функціонування ЖКГ є велика заборгованість за надані послуги та тенденція до зростання боргу за останні кілька років, що унеможливує підвищення якості послуг та розвиток усієї галузі. За для вирішення проблем житлово-комунального господарства на даному етапі розвитку необхідне глобальне реформування. Значне зростання збитків призводить до погіршення фінансового стану підприємств. Для покращення функціонування галузі необхідно проведення досліджень впливу на ефективність функціонування підприємств галузі різноманітних факторів, а саме: різних організаційно-правових форм діяльності підприємств; правових умов для активного залучення приватного сектору через укладання договорів на управління, оренду, концесію; сприятливих умов для приватизації ЖЕКів та інших.

Список використаних джерел:

1. Гайко Є.Ю. Вдосконалення концесійного механізму стимулювання інвестиційної діяльності в сфері житлово-комунального господарства: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 [Електронний ресурс] / Є.Ю. Гайко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х., 2009. - 20 с.
2. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://minregion.gov.ua/index.php?option=com_k2&view=item&task=download&id=2450&Itemid=166&lang=uk
3. РБК-Україна, Збитки ЖКГ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/minregion-ubytki-otrasli-zhkh-s-nachala-2012-g-sostavili-2-5-10072012121700>
4. Україна Комунальна [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://statistic.jkg-portal.com.ua/ua/statistic/-zaborgovanst-naseleennja-za-zhitlovo-komunaln-poslugi-stanom-na-veresen-2012-roku/?page=4>
5. Україна Комунальна [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://statistic.jkg-portal.com.ua/ua/statistic/statistika-nadannja-subsidj-v-ukrajin-za-schen-zhovten-2012-roku>
6. Державна Служба Статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2012/gdn/dvn_reg/dvn_reg12_u.html
7. Заборгованість населення [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://statistic.jkg-portal.com.ua/upload/redactor/files/statistic/zaborgovanist-oplata-komunalnyh-posluh-lypen-2012.xls>

Ключові слова: фінансові ресурси, послуги, дохід, фінансування, житлово-комунальне господарство.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, услуги, доход, финансирование, жилищно-коммунальное хозяйство.

Keywords: services, income, funding, economical infrastructure.